

Nicolai

Nr. 2 – maj 2012

GRUNDTVIG

I DAG OG I FREMTIDEN

... fordi netværk handler om mennesker

FO-Aarhus.dk

FO

Udgives af

FO-Aarhus' medlemsforening
Frederiksgade 78C
8000 Århus C.
Tlf.: 87 46 45 00
E-mail:
nicolai@fo-aarhus.dk

Ansvarshavende redaktør

Torben Dreier

Redaktion

Inge Madsen
Palle Vinther
Torben Dreier
Jette Bach

Oplag

4600

Layout & tryk

Opsætning & layout:
Sputnik Reklame
www.sputnikreklame.dk
Tryk:
Strandbygaard Grafisk a/s
tlf: 96 80 07 00

Nicolai

udkommer 4 gange om året. Bladet postbesørges til FO's kursusedtagere samt lægges frem på biblioteker og offentlige kontorer.

AftenskoleKlubben

AftenskoleKlubbens formål er at udbrede folkeoplysning indenfor almene, økonomiske, politiske, sociale og kulturelle emner; samt at arbejde for de idealer som De Forenede Nationer står for, samt at sikre medlemmernes indflydelse på FO's virke. Ved tilmelding til et af FO's kurser bliver man automatisk medlem af FO's medlemsforening for 10 kr., som overføres fra tilmeldingsgebyret.

DEBAT

Torben Dreier

Skoleleder

GRUNDTVIG

I dette nummer af Nicolai sætter vi fokus på Grundtvig, i dag og i fremtiden. Der er ikke nogen grund til at spørge, om Grundtvigs oplysningstanker er aktuelle i dag, for enhver der ser sig omkring kan konstatere, at hans tanker om oplysning, læring og den kompetente borger gennemsyrrer hele den måde, vi her i norden har indrettet os på. Den aktive, oplyste og veluddannede borger er en realitet, og vi kan ikke forestille os, at disse kvaliteter i vores samfundsliv nogensinde vil gå tabt.

Det er snarere et spørgsmål om, hvordan vi forvalter de grundværdier i en verden, der er så meget anderledes end den, de blev skabt i. For mig personligt ligger der en stor inspiration

i Grundtvigs opgør med den sorte skole og hvad det opgør førte med sig. Den folkelige modstrøm, der opstod som følge af opgøret – højskolerne, friskolerne, og senere oplysningsforbundene – har stadig en stor og vigtig opgave at udføre, fordi disse skoleformer er i stand til gribe den gnist, der er til stede i folk. De er skabt til – nu som dengang – at tage udgangspunkt i folks egne ideer og dermed fange, hvad der rører sig. Men det kræver, at vi hele tiden holder evnen til at lytte intakt. Magter vi det, er grundværdierne i Grundtvigs oplysningstanker så livskraftige, at jeg ikke gør mig bekymringer for fremtiden

Præcisering

I sidste nummers interview med Poul Krebs om bl.a. organisationen GlobeTown (Nicolai nr. 1/2012 side 7) var der et par passager der kunne misforstås, og Poul Krebs præciserer: »Jeg har intet at udsætte på andre NGO'ers arbejde, kun den største respekt. Jeg har til gengæld af og til følt, at jeg har stillet op og spillet for en organisation, der er bedre til NGO arbejde end til at arrangere støttekoncerter! Det var bl.a. med i overvejelserne da vi startede GlobeTown. Her var en mulighed for at lægge kræfter i noget, hvor vi selv kunne være med.

Jeg har endnu aldrig spillet i Kenya, kun mødt de mange fine musikere derfra på så vidt forskellige destinationer som bl.a. København, Austin TX og Smukfest i Skanderborg!«

KONKURRENCEN

Svarkuponen sendes/afleveres til FO-Aarhus, Frederiksgade 78C, 8000 Århus C. Du kan også sende dit svar via email til nicolai@fo-aarhus.dk. Besvarelsen skal modtages senest den 16. juli..

Til vinderen er der 2 flasker god rødvin.

1. Hvilken institution forestår arbejdet med at digitalisere »Sejrs Sedler«?

Vinder af sidste nummers konkurrence:

Connie Marie Lund, Willemoesgade 47, 1. th., Aarhus N

2. Hvor mange kronblade har æbletræets blomster?

Svarene på konkurrencen i Nicolai nr. 1, 2010

1. 32
2. 12.000 kr.
3. Ca. 150

3. I hvilket år udkom værket »Grundtvigianisme i det 20. århundrede«?

Navn: _____

Adresse: _____

RIGTIGE, LEVENDE MENNESKER ELLER OMVANDRENDE KOMPETENCEPROFILER?

Af forstander Jørgen Carlsen,
Testrup Højskole

Grundtvig er mere aktuel end nogen sinde.

»Jeg taler hellere med levende røvere end med døde helgener« har Grundtvig engang sagt.

Det var typisk for ham at betjene sig af modstillingsparret liv og død. Liv og død er for Grundtvig ikke bare biologiske fænomener. For Grundtvig var det væsentligt at pege på, at begreberne også rummer en symbolsk betydning. Der findes folk, der faktisk ikke er særligt levende, selv om de er i live. Dødbidere, kalder han dem. På samme måde taler han om "det levende ord" – altså det talte ord - over for det døde bogstav. Han betegner også den sorte skole, der baserer sig på tugt og afstraffelse, for "dødens skole" til forskel fra "skolen for livet", der allierer sig med livsbegejstringen og lærelysten.

Skolen for livet

Liv er et kernebegreb hos Grundtvig. Det har det også været i den danske skole- og uddannelsestænkning. Men man må konstatere, at det er ved at være slut nu. Skolen for livet er i stadig højere grad blevet skolen for erhvervslivet. Nationen Danmark ses nu som en forretning – en konkurrencestat, der konkurrerer med andre aktører på verdensmarkedet. Hele uddannelsessystemet er

lagt an på at generere øget konkurrencedygtighed og økonomisk vækst. Selv de højeste uddannelser på universiteterne er defineret ud fra økonomiske vækstsmål: fra forskning til faktura.

Vi har i de sidste år til kvalme-grænsen hørt om nødvendigheden af kompetenceudvikling, forandringsparathed og omstillingsparathed. Som om enhver forandring eller omstilling i sig selv skulle være efterstræbelsesværdig. Men det nytter ikke noget at svinge pisen over folk. Den elementære forudsætning for et vellykket uddannelsesforløb er, at man er i overskud. Hvis man ikke er i overskud, magter men ikke noget som helst. Man kan ikke stille noget op med sig selv – og langt mindre med resten af verden. Den grundtvigske højskole har fra første færd haft til opgave at skabe personer, som er i overskud. Har man dette overskud, er man parat til at stille noget op med sig selv og verden. Så enkelt er det. Det havde Grundtvig et tydeligt blik for. Kun på den måde kommer lærelysten i højsædet.

Uddannelse og dannelse

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det går ned ad bakke med det etablerede uddannelsessystem. Problemet er, at man i stadig højere grad adskiller uddannelse og

den personlige dannelse. Den monomane fokusering på målet at præstere kompetenceprofiler, der snævert matcher det aktuelle jobmarked, blokerer for alt det, som de vise fædre i øvrigt efterlyser som vejen frem: evnen til at tænke bredt, ud af boksen og se sig selv i et overordnet dannelseperspektiv. Snæversynet fortrænger udsynet. Det formelle uddannelsessystem er inficeret af en bacille, som forvandler uddannelsesinstitutionerne til profitorienterede virksomheder. De definerer i stadig højere grad deres ultimative formål som dette at præstere gode regnskabsresultater og opfylde vækstsmål. Indholdet, undervisningen, kvalifikationen af de studerende er ikke længere det højeste mål. Det er blot middel til at opnå økonomisk gevinst. Faktisk er der tale om et fatalt brud med den grundtvigske arv i uddannelsestænkningen. Der har været tradition for at tænke uddannelse og dannelse – viden og visdom - sammen i en selvfølgelig forbindelse. Nu fokuserer man på individet som en omvandrende kompetenceprofil og nedblænder spørgsmålet om udvikling af den enkeltes dannelsesmæssige udfoldelse af sit livsregister. Den enkelte elev er ikke længere målet for undervisningen, men et middel til uddannelsesinstitutionens indtjening – en

faktor, der udløser taxameter-tilskud.

Vilje til mening

Der er for mig at se kun én vej ud af dette uddannelsesmæssige morads: at inspirere eleverne og de studerende til at træde i karakter og sætte deres personlige vilje ind på sagen. Det kan bedst gøres ved at lærerne deler ud af deres begejstring for deres fag. Hvis ikke man siger mod at gå op i noget større end én selv, så letter man aldrig nogen sinde fra jorden. Man må finde sin passion og give sig selv fuldt og helt i forhold til det, man går op i. Ligeegyldigt hvilken uddannelsesvej man går, bundet det vel til syvende og sidst i et ønske eller en livsutopi om at se sig selv i en meningsfuld sammenhæng: som socialrådgiver, sygeplejerske, skolelærer, læge eller frisør. Først da finder man glæden og tilfredsheden over at udvikle sig, dygtiggøre sig og fordybe sig. Det hele drejer sig elementært set om at gøre mennesker flyvefærdige. Man skal have luft under vingerne. Digteren Thorkild Bjørnvig skrev i 1991 en sang til Testrup Højskole. De sidste linjer lyder således:

*"Der er fugle med lukkede vinger
På søjler i os, der svinger'
Sig uventet ud i en vår"*

Så poetisk kan det også siges.

GRUNDTVIG

I EN INTERNATIONALISERET VERDEN

Af Steffen Hartje, Folkeoplysningssamvirket i Aarhus

Grundtvig var først af fremmest nationalist. Hans betydning på det politiske plan var primært at bidrage til at styrke nationalstaten og udvikle demokratiet. Hans holdning til andre lande var knap så frugtbare. De var i høj grad præget af en fremmedfjendskhed, der når det var værst, kunne være direkte racistisk.

Gennem mit projektsamarbejde i det sidste årti med delt agere fra andre europæiske lande, har jeg imidlertid erfaret, at selv om Grundtvigs tanker har et nationalt udgangspunkt, så er der mange af dem, der er brugbare i et internationalt perspektiv. Det gælder således i særlig høj grad hans tiltro til folket og de folkelige kræfter samt hans frihedssyn. Grundtvigs tro på, at et oplyst folk skal være den bærende kraft i samfundsudviklingen, udgør således også essensen i den tiltagende demokratiforståelse, der siden 2. verdenskrig har været den dominerende i en lang række lande. Det er også i dag vigtigt at forholde

sig til, hvad der forstås ved et oplyst folk, fordi der i mange europæiske lande er en faldende interesse for at deltage i valg og i de samfundsmæssige diskussioner.

På samme måde som Grundtvig i 1849 var betænkelig ved, om demokratiet blev indført for tidligt i Danmark, fordi det danske folk ikke havde den nødvendige indsigt eller interesse i samfundet, kan man i dag være forurolet over, at der i demokratiske lande er mange borgere, der udviser en påfaldende ringe interesse for at agere som aktive medborgere, og som ikke vil påtage sig et ansvar over for det fællesskab, de er en del af.

Folkeoplysning versus sport og idræt

Hvis denne folkelige passivitet skal vendes til et folkeligt engagement, kan det være relevant at revitalisere Grundtvigs folkeoplysningstanker. Opgaven er den samme som den var i midten af det 19. århundrede, fordi den drejer sig om, hvordan det kan lade sig gøre at skabe forudsætningerne for, at den folkelige dialog igen kan komme til at stå stærkt. Kan folkeoplysning og uformel læring blive lige så stærk en diskurs som sport og idræt er for øjeblik-

ket? Der har i de sidste to årtier været utroligt meget fokus på professionel sport og kropsfoldelse overalt i Vesteuropa, i modsætning til folkeoplysning og læring, der har fået en stadig ringere bevågenhed. Kan denne udvikling vendes, så det igen bliver de mere intellektuelle udfordringer, der kommer i centrum til gavn for folkestyret og kompetenceudviklingen?

Et stærkt civilsamfund

Folkeoplysningstanken, som Grundtvig formulerede den, er det værktøj, der kan bidrage til at oplyse folk, og er derfor også en væsentlig forudsætning for et levende demokrati. Idéen om at skabe en folkeoplysning hvor folk kommer for at lære for livet på deres egne præmisser, har ført til etablering af højskoler eller højskolelignende projekter mange steder i verden, og er i dag så udbredt, at mange europæere kender disse tanker. Grundtvigs frihedssyn er på tilsvarende måde aktuelt. Det har bidraget til at skabe en dansk tradition for kulturelt frisind og har initieret en forståelse af, at det er nødvendigt at have et stærkt civilsamfund uden for stats- og markedsstyring. Frihedslinjen i folkeoplysnings-traditionen: Den frie etableringsret, det frie emnevalg og

det frie lærervalg, er således et fornemt udtryk for denne frihedstænkning. I de nye demokratier i Østeuropa er der således et problem med, at de efter murens fald først er ved at opbygge et civilt samfund, der bygger på frivillig arbejdskraft og et folkeligt engagement. Derfor kan Grundtvigs frihedstanker også virke som inspiration i forhold til disse lande. Desværre er de europæiske civilsamfund i disse år under et stærkt pres fra statsmagterne. Et pres, der er affødt af den økonomiske krise, og det stærkt stigende antal offentlige opgaver. Presset sætter sig igennem ved, at de offentlige institutioner i stadig højere grad forsøger at målrette og styre de bevilninger, der gives til det frivillige foreningsliv og de folkeoplysende organisationer, så de i højere grad kan indpasses i den offentlige opgaveløsning. Dette pres mærker de frivillige organisationer overalt i Europa, og i denne situation kan Grundtvigs frihedstanker bruges som et godt argument for, at det civile samfund skal bevare en høj grad af autonomi i forhold til staten og de offentlige institutioner, hvis det skal give mening at tale om det frie foreningsliv og den folkelige oplysning.

KORT NYT siden sidst

Manifestationen »Aarhus hylder tolerancen« løb af stablen på Bispetorv den 21. marts kl. 16.00 med musik, taler og underholdning. **FO-Aarhus' Idébutikken** var en succesfuld tovholder i forbindelse med afviklingen af arrangementet, og det markerede samtidig Idébutikkens debut som aktør i nye roller. Læs interviewet med Daniel Walsh om Idébutikken på side 7.

Foto: Palle Vinther

Foto: Anne-mette Aaen

Vinderne af fotokonkurrencen 60+ Plets kud: Fra højre 1 præmie Margit Kaufmann. I midten 3 præmie Kurt Lorentsen. Til venstre 2 præmie Ida Jersin.

FO-Aarhus' to billedbehandlingshold for seniorer afsluttede forårssæsonen med at udstille deres »Plets kud« i Café Nicolai, FO-byen, fra den 16. til 19. april. Journalist Gitte Dam, tidl. tv2 Østjylland, kom forbi og fortalte om sine erfaringer med billeder, og afsluttede med at uddele præmier til de fotos, hun havde valgt som de tre bedste. Nummer et i konkurrencen blev **Margit Kaufmann**.

FO-byen har vokseværk. Efter længere tids forhandlinger har FO-Aarhus skrevet slutseddell på ejendommen **Frederiksgade 79**. Samtidig er det gamle domicil i Guldsmedgade 25, som administrationen fraflyttede i sommeren 2009, afhændet. Mange aarhusianere husker sikkert Frederiksgade 79 som skoleforvaltningens lokaler selv om det er mange år siden forvaltningen flyttede. Første beboer i ny erhvervslokalen er Zoneterapiskolen Logos, der har lagt beslag på det meste af 1. sal.

Peter MacLeod er direktør i det canadiske firma **MASS LBP**, der bistår offentlige institutioner med hjælp til inddragelse af borgerne ved **udviklings- og forandningsprocesser**. Den 26. april gæstede han FO-Aarhus for at høre mere om, hvordan danske folkeoplysende foreninger i almindelighed og FO-Aarhus i særdeleshed indgår i partnerskaber med offentlige instanser omkring borgerinddragelse. Kulturelt og politisk er der stor forskel på Danmark og Canada, og selvom Peter MacLeod er kendelig imponeret over vores tradition for aktivt medborgerskab, er der også noget vi kan lære af canadierne. Alt i alt en givende eftermiddag omkring et vigtigt emne og kontakten mellem FO-Aarhus og MASS LBP vil blive udviklet yderligere i fremtiden.

Foto: Palle Vinther

Marianne er én af de 60 frivillige, der er i gang med at indtaste Sejrs sedler.

Mere end 60 aktive frivillige har siden d. 24. januar haft travlt med at indtaste indholdet fra **Sejrs Sedler**. Emanuel Sejr (1891-1980) var chef for Statsbiblioteket fra 1936 til 1957, men udover sit biblioteksvirke var han også en flittig indsamler af stort og småt fra byens historie. Alt blev

omhyggeligt registreret på kartotekskort og i alt blev det til ca. 115.000 kort, som i dag udgør en guldgrube for lokalhistorikere. Målet er at få dem alle digitaliseret så man kan søge i dem. FO-Aarhus er gået ind i projektet og stiller arbejdskraft til rådighed for indtastningen, og er du interesseret i at medvirke, så kontakt **Aarhus Stadsarkiv**, der forestår arbejdet, på stadsarkiv@aarhus.dk.

Foto: Louise Poulsen

Pamm Mielcke, der er en af underviserne på FO-Aarhus' graviditets- og fødselskurser, har skabt en **blog om fødsel** og alt det der ligger før og efter en fødsel. På bloggen kan du læse hendes artikler, kommentere dem eller stille spørgsmål, og linket til bloggen finder du på temasiden **graviditet.fo-aarhus.dk**.

GRUNDTVIG & FREMTIDEN

I 2005 udkom bogen »Grundtvigianisme i det 20. århundrede«. Den er skrevet af lektor i historie ved Københavns Universitet, Jes Fabricius Møller. Vi har bedt ham kigge i krystalkuglen og give Nicolais læsere et bud på Grundtvig i det 21. århundrede. Jes Fabricius Møller har sendt os nedenstående.

I en fremtidsvision fra 1850, »Danmark om hundrede Aar«, udmalede Grundtvig et billede af, hvordan fædrelandet ville gå en strålende og fredelig fremtid i møde som et resultat af de danske sejre over de skrækelige tyskere i den netop overståede første slesvigske krig:

*Om hundrede Aar er den danske Skrift
Et Aandens Vidunder af Hjertets Drift
Om hundrede Aar er den danske Bonde
Langt bedre oplyst om de bedste Ting,
End nu Professorerne om det Onde,
Og om alle Tyskeres Bukkespring;*

*Christensen og Koch, N.F.S. Grundtvig,
Værker i Udvalg, bd. VIII, 1942,
s. 348-354*

Digtet blev ikke for ingenting optaget i det udvalg af Grundtvigs værker, som udkom under den tyske besættelse af Danmark. Det emmer af foragt for alt tysk. Men det rummer også

en vision om dannelsens fremskridt. Grundtvig drømte om en tid, da bøndernes lærdom ville overstige hans egen samtids professorers. Denne vision blev formuleret som en direkte anfægtelse af samtidens elitære dannelsesideal, der ikke havde meget til overs for bønder. Da det i 1870 kom på tale at tage en bonde med i regeringen, citeres minister C.G. Andræ, for at svare, at de ministertaburetter, hvorpå de foreslåede repræsentanter for bondestanden »en gang har sat sig, kunne blive så tilsølede, at ingen længere ville sætte sig på dem.«

Forfatningskampen i det 19. århundredes sidste tre årtier var ikke kun en kamp om finanslove og folketingsparlamentarisme. Den var en strid om, hvorvidt bønder overhovedet havde adkomst til magten. Den kamp blev afgjort med Systemskiftet i

1901. De bondefødte var blevet regeringsduelige, og de banede vejen for Socialdemokraterne.

Grundtvig var naturligvis en dårlig spåmand, men man kan sige, at hans vision blev virkeliggjort for så vidt adkomsten til lærdom og magt blev åbnet for alle socialklasser. Et postbud kan blive minister, og en klassisk arbejder, som tidligere statsminister Anker Jørgensen, kunne tage kurser på Harvard. Men betingelserne for uddannelse har ændret sig drastisk siden Grundtvigs tid.

For det første er det af både kulturelle og materielle årsager temmelig uklogt at gøre sig til fjende af Tyskland. For det andet er uddannelse ikke længere kun et tilbud til alle, men et krav til alle. F.eks. kræver det for at være bonde i dag kundskaber, der svarer til en videregående uddannelse. Problemet er, at 10-20 % af en ungdomsårgang er stort set uimodtagelige for boglig lær-

dom af enhver slags. For det tredje er arbejdsmarkedet så omskifteligt, at ingen i dag kan regne med at kunne klare sig gennem et helt arbejdsliv på noget, som de har lært, mens de var unge. Der stilles meget store krav om »innovation«, »omstillingsberedskab« og »forandringssparathed«, og det udmøntes i den såkaldte livslange læring.

Bagsiden af denne højtryksdynamik er, at det er blevet svært at fastholde forestillingen om, at det overhovedet kan betale sig at lære noget. Enhver lærdom, ethvert veletableret pensum, enhver vedtagen sandhed mødes med den forventning, at forældelsen snart indtræder. Denne dynamiske anskuelse af verden var slet ikke fremmed for det 19. århundrede, men den er accentueret i en sådan grad, at den undergraver selve det dannelsesbegreb, som vi har arvet fra skikkelser som Grundtvig.

IDÉERNES ARBEJDSPLADS

Af *Palle Vinther*

Der hamres og saves, og der bæres flere brædder ind. Vi er på besøg i Idébutikken – FO-Aarhus' butik i Frederiksgade 78. Ud af larmen dukker Daniel Walsh. Han er tovholder på et nyt koncept for Idebutikken.

Foto: Palle Vinther

Han er uddannet Kaospilot og læser nu videre på Aarhus Universitet på kandidatuddannelsen i oplevelsesøkonomi. Han fortæller gerne om nyskabsløsen: »Jeg har altid syntes, at de mange studerende i den her by udgør en kæmpe ressource, som man ikke rigtig har fundet ud af at udnytte«, siger han. »Samtidig har mange nyuddannede svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet, og det er på mange måder forståeligt nok, fordi de ofte hverken har erhvervs erfaring eller netværk. Har du som studerende en god ide og vil starte som iværksætter, er det første krav i banken, at du har en forretningsplan og inden længe sidder du så begravet i spørgsmål om kassekredit, momsregnskab og markedsføring – og det var jo måske ikke lige det du brændte for.«

Et mødested for kreative folk med et projekt

»Nu laver vi så et sted, hvor man kan komme hen og møde andre med en god ide og så støtte og udvikle hinanden inden man kaster sig ud i etableringen – og det er altså ikke kun for studerende, det vil jeg

gerne understrege. Det er en slags kontor- og arbejdsfællesskab – det vi skal bruge alle de her brædder til, er at lave nogle kontorarbejdsplader. Men det skal også være mere end et kontor-fællesskab, for dem er der jo allerede en del af her i byen. Det skal være et sted, hvor man kan prøve den gode ide af, inden man tager springet og bliver selvstændig, det skal være et sted, hvor man får positiv modstand og medspil af andre i samme situation, deler ud af sin viden og får hjælp til de ting, hvor man måske ikke har så stor viden.« Daniel Walsh har løbet rigtig mange på dørene med sin idé om et anderledes fællesskab, og har fået rigtig mange nej'er undervejs. At han er kommet i havn hos FO-Aarhus med sit projekt skyldes, at han mødte skoleleder Torben Dreier ved et arrangement i Studenterhus Aarhus, hvor iværksætterfællesskaber var på dagsordenen, og hvor han fortalte om sin idé. »Efter mange trængsler var det helt fantastisk at møde en mand, der umiddelbart bare var med på idéen. FO-Aarhus havde lokalet, et stort netværk og de faciliteter, der skal være

til stede på et kontor, og vi var så en lille flok, der straks gik i gang lige før jul sidste år.«

Næste skridt?

»Nu har vi fået etableret os og butikken er befolket, så næste skridt er så, at vi skal have vores individuelle projekter realiseret. Målet er at få overbevist virksomheder – både offentlige og private – om, at Idébutikken er et godt sted for mødet mellem virksomheder med et behov og projektmagere med en idé. Vi vil holde regelmæssige workshops, foredrag og lignende for at stimulere begge parter til at mødes, og egentlig er vi allerede godt i gang. Folk herfra var tovholdere på hele forløbet omkring arrangementet »Aarhus hylder tolerancen«, og det var en opgave for en offentlig instans, nemlig Aarhus Kommune, som jeg syntes vi løste rigtig godt og som vi da også fik meget ros for. På samme måde har et par af Idébutikkens medlemmer allerede løst mindre opgaver for private firmaer, og egentlig har vi jo slet ikke haft vores officielle åbningsreception endnu«, siger Daniel Walsh med et stort smil.

Det åbne læringsrum

Men hvad er FO-Aarhus' interesse så i iværksætterprojektet i Idébutikken?

»Projektet passer rigtig godt ind i vores erklærede mål om at være et center for oplysning, ideudvikling og netværk« siger skoleleder Torben Dreier. »Vi har i forvejen erfaringer med at drive et kontorhotel, hvor meget forskellige firmaer og organisationer lejer sig ind. Det giver en synergi og inspiration for alle parter, og Idébutikken ser jeg som en udvidelse af denne aktivitet. Butikken er et åbent læringsmiljø og er derfor en videreudvikling af den traditionelle folkeoplysende virksomhed, lige som studie-cirkler er det. Butikken er en måde at være innovativ på for at tilpasse arbejdet med vores værdier og mål til nye vilkår i samfundet omkring os.«

Der er åbningsreception i Idébutikken

fredag den 4. kl. juni kl. 15-21,

hvor alle er velkomne.

Byrådsmedlem Peder Udengaard vil tale og du kan få en snak med butik-kens brugere.

POST

PP

DANMARK

FO-Aarhus Fordi netværk handler om mennesker

Æbler året rundt

Foto: Sussie Pagh

Af Sussie Pagh, biolog

Jeg glæder mig hvert år til mine æbletræer springer ud, og som regel kan jeg ikke vente på naturen, så jeg tager et par grene ind sidst i april, for at se dem springe ud i stuen. Æbleblomsterne dufter herligt, og man kan kun blive glad, når man ser æblegrenene med et væld af sart lyserøde blomster med masser af gule eller orange støvknapper. Æbleblomsterne er da også af fin familie. De hører nemlig til rosenfamilien. Den opmærksomme vil bemærke, at æbleblomsten og rosen har en del til fælles. Begge har blomster med 5 kronblade og en masse støvknapper. De har desuden, det man kalder »omkringsædige blomster«, man kan derfor se frugtknuden som et lille rundt hyben under kronbladene.

Blomsterne og bierne

Når æbleblomsterne springer ud i haven i starten af maj, vil man kunne se humlebier og honningbier svirre i æbleblomsterne. Det minder os om, at æbleblomsterne og æblerne ikke er til for vores skyld - selvom man godt kunne tro det. Blomsterne og æblerne har en vigtig funktion for træet. Blomsternes duft og udseende skal tiltrække bier, så der kan ske det man kalder en »kønnet formering«. Dvs. en formering hvor gener fra forskellige individer af samme art blandes og giver afkom. Og med hensyn til æblernes funktion – så er de træets måde at komme rundt i verden på. Når vi spiser frugten, smider vi måske skroget på et sted, hvor kærnerne kan spire og blive til et nyt træ. På denne måde benytter træet sig af vores ben. Men inden træet kan sætte frugt skal blomsterne bestøves. Læren om blomsterne og bierne er vist ikke så almindelig i skolen

mere, men det var en obligatorisk del af pensum i biologi, da jeg gik i skole. Så her er historien for dem, der ikke har haft det i skolen. Kigger man nøje i æbleblomsten, kan man se, at der i midten sidder fem støvfang og udenom støvfanget sidder en masse gule støvknapper. Støvknapperne afgiver gult pollen, hvis man røre ved dem. Det er dette gule pollen som bierne er interesserede i, og som træet skal have bragt over til et andet æbletræs blomster, så de to æbletræer kan få blandet generne. Pollen rummer æbletræets hanlige gener. De skal bringes over til og afsættes på støvfanget, som sidder midt i blomsten på et andet æbletræ. Støvfanget sidder på blomstens frugtlegeteme - den grønne kugle, man kan se som et lille hyben under kornbladene. Frugtlegetemet rummer frøanlæg som bliver til æblekærner, når de er befrugtede. Det grønne frugtlegeteme med frøanlæggene rummer træets hunlige gener. Uden befrugtning kan kærnerne ikke spire og udvikle sig til nye træer.

Biernes velfærd er afgørende

Men ikke nok med at kærnerne ikke kan spire uden befrugtning, æbleblomster skal bestøves for at æblerne kan udvikle sig til gode spisefrugter. Sker befrugtningen ikke bliver æblerne enten ikke ret store, eller de kommer til at se deforme ud. Det samme gør sig i øvrigt gældende for mange andre frugter og bær. Vil man have frugt i haven, er det derfor vigtigt, at man sørger for, at de vilde bier i haven har det godt. Antallet af både vilde bier og honningbier i biavl er gået stærkt tilbage inden for de senere år, og det giver bl.a. store tab for frugtavl.